

kar na taci kmetijah apno rabijo, so se njih dohodki jako povečali.

Rastline posebno v njih prvem razvoju apno potrebujejo. Apno pa tudi dobrodejno vpliva na fizične lastnosti prsti. Trdo prst naredi rahljo, da jo ložje prešilava zrak in gorkota, kar je velike važnosti za kmetijstvo.

Na lahkih peščenih zemljah se je dobro obnesel dovoz laporja ali zmetega apnenca, bolje kakor žganega apna. Krompir je boljši, ako se je na njivo laporja navozilo. Seveda da se pri tem ne sme opustiti gnojenje z živinskimi gnojem, ali pa z umetnimi gnojili, v katerih so kalijeve soli in fosforna kislina. Posebno na peščenih tleh ni samo posipanje apna brez gnojenja dobro.

Za težka ali ilovnata tla je posebno dobro žgano ali kuhano apno. Apno prst zrahlja in vsled tega bolje rodi. Deteljo, grah, pšenico, peso in še nekatere druge pridelke moremo na težki zemlji pridelovati jedino, če preskrbimo za dovažanje apna. Skušnje so pokazale, da se dvakrat ali tudi celo trikrat toliko pridelaja, če se z apnom gnoji, nego če se ne.

Zato bi se moralo v vsakem selu določiti, kje je potrebno dovažanje apna. To bi lahko storilo kemično poskuševališče, ki bode preiskovalo zemljo.

Seveda je treba apno mešati z drugimi umetnimi gnojili. Če gnojila mešamo si mnogo dela prihranimo, kakor bi z vsakim gnojem gnojili.

Pri apnu je pri tem treba imeti vendar posebno pozornost. Ne sme se mešati s takimi gnojili, s katerim naraja nerazstopljive spojine. Nerazstopljivost snovi rastline ne morejo porabiti za hrano, so torej zanje izgubljene. Ne sme se apno mešati s fosforovo kislino ali žveplenokislino amonjakom. V poslednjem slučaju izhlapi amonjak, ki je rastlinam jako potreben.

Tudi se apno ne sme z gnojnico gasiti, temveč z vodo. Iz gnojnice se zgubi mnogo dušika, ako z apnom pride v dotiko. Ravno tako se tudi hlevski gnoj z apnom potresati ne sme, ker apno izpodrine amonjak, ki se potem zgubi.

Kmetijske raznoterosti.

Italijansko vino. „Pristna“, dobra italijanska vina, ki na podlagi one nesrečne klavzule poplavlja našo monarhijo na ogromno škodo avstrijskega vina, to italijansko usiljeno vino torej prav lepo karakterizuje neka vest, došla iz Milina. List „Italija del Popolo“ javlja namreč, da so profesorja Oliverija, ravnatelja agrarne stacije v Palermu, odstavili od službe, ker je izdajal neresnične analize in certifikate za vina, ki so se izvažala iz Sicilije v Avstrijo. Sedaj pa naj (lovek pomisli, kakšna strupena brozga je „osrečavala“ leta in leta naše kraje, proglašena kakor „pristno italijansko vino“ na podlagi fabrikovanih certifikatov. A gospod ravnatelj Oliveri je moral storiti zares dovolj kosmatih, ker so se celo v Italiji, kjer so sleparije in goljufije tako v navadi, odločili odstaviti ga od službe.

Dalmatinski pridelki v Egiptu. Avstrijski konzul v Kairu je sporočil trgovinski zbornici zagrebški, da bi bilo pridelke iz Dalmacije, sosebo vino, olje in pa žganje prav lahko in po razmerno jako dobrih cenah prodajati v Egiptu.

Poučni in zabavni del.

Sijajno gmotno stanje slovenskega ljudskošolskega učitelja na koncu razsvetljenega devetnajstega stoletja.

(Govoril pri glavni skupščini „Zaveze“ v Opatiji dne 20. avgusta 1896. l. Jernej Ravnikar, nadučitelj v Mokronogu.)

(Konec.)

Ker že toliko govorimo o gmotnem položaju učiteljev raznih kronovin — posebno pa še o onem za Primorsko, dovolite mi, gospoda, da se nekoliko še pomudimo pri tej točki, ki je najbolj pereča za učiteljstvo v Primorju — vzlasti na Goriškem. Neki gosp. tovariš z Goriškega me je prosil, da naj postavim v okvir skupne slike še posebej sliko učiteljev na Goriškem, kajti gmotno stanje učiteljstva v tej deželi je menda še „najsijajnejše“!

Dotičnik piše: „Osem dvanajstink, to je, skoro vse učiteljstvo moškega spola ima 400 gld. plače na leto. Učiteljice nasprotno imajo le 80 % iste plače. Na prvi pogled se zdi, da imajo učiteljice manjšo plačo od učiteljev. To pa ni po vse resnično, kajti pri nas se učitelji in učiteljice štejejo ločeni. Ker pa se že več let pri nas šole le širijo v večrazredne in se nameščajo skoro le izključljivo učiteljice, njih število hitro raste, naše pa ostaja isto, ne, ampak se celo manjša, pomikajo se ženske hitro v II. plačilni razred. Status, ločen po spolu, je moškimi v škodo, kajti na pr. učitelj in učiteljica sta pred 16 leti skupaj nastopila službo v goriškem okraju; moški je še vedno v III. plačilni vrsti, dočim je ženska že v I. vrsti; moški ima 400 gld., ženska po 80 % od 600 gld. pa 480 gld.; torej je 80 % moške plače več kakor cela plača! Ironija!... Učitelj ima potem takem le 400 gld., učiteljica z 80 % moške plače pa 480 gld.!

Taka v nebo vpijoča krivica se godi moškimi v goriškem okraju, kjer je mnogo večrazrednic. V tolminskem in sežanskem okraju pa, kjer je največ le jedno-razrednic, godi pa se učiteljicam krivica, ker je njih število premajhno. Pravično bi torej bilo, da bi bil status skupen.

Več kakor jedno desetletje prosjači učiteljstvo na Goriškem za kako zboljšanje — a zastonj; niti vinarja zboljšanja še nismo dosegli. Najprej se je izgovarjalo na slabe letine; ko so se te izboljšale, obljubilo se nam je, da se je l. 1895. porabi 8 % doklade na zemljiško odvezo, ki istega leta odpade, za zboljšanje učiteljskih plač. Poleg slabih letin se je poprej zavračalo na laške poslance, da so oni nasprotni zboljšanju.

Ko so l. 1894. bili tudi laški poslanci za zboljšanje, tedaj je prišel slovenski poslanec in je predlagal deželni šolski zaklad — in stvar se je odložila, ker Lahi so takemu zakladu nasprotni. Ko se je končno vendar sprejel nek zakonski načrt, po katerem se dvanajstine spremene v desetine, bil je sprejeti načrt tak, da se ni predložil v potrjenje. Zboljšanje bi naj bilo prišlo v ve-